Til Bjørnar Borvik
Fra administrasjonen/JOSP
Dato: 2015 04 24

Fullmaktsvedtak: JUS134 Rettshistorie og komparativ rett Endring i emnebeskrivelsen – litteratur og læringsmål

Det vises til uforutsette problemer med å framskaffe den litteraturen som var forutsatt nyttet i kurset[1].

For å løse problemet for det forestående kurset, har emneansvarlig foreslått endringer i emnebeskrivelsen – se vedlagte. Kurset starter mandag 27. april, og fristen på fire uker før kursstart for å kunngjøre endringer må fravikes. Det vises til den tvangssituasjonen som har oppstått som følge av de uforutsette forholdene rundt rettigheter.

> Formelt:
> I hht § 9 tredje ledd andre og tredje punktum i Reglement for det juridiske fakultet, universitetet i Bergen kan Studieutvalgets leder fatte vedtak "på utvalgets vegne i mindre viktige saker som ikke er av prinsipiell betydning, samt i saker hvor møtebehandling ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for fakultetets virksomhet. I sistnevnte tilfeller skal saken så vidt mulig drøftes med minst en av studentrepresentantene i utvalget før vedtak fattes eller tilråding gis".
>
> Saken her anses å omfattes av denne bestemmelsen idet den ikke er vesentlig og ikke kontroversiell.

Vedtak:

Emnebeskrivelse og litteraturliste i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett endres som foreslått. Det er lagt avgjørende vekt på at utenforliggende forhold gjør det tvingende nødvendig å fravike fristen på fire uker før kursstart for å endre emnebeskrivelsen.

Bjørnar Borvik
studiedekan

[1] UiB har ikke en fullverdig Kopinoravtale, og forlaget som gir ut Komparativ Rättskunnskap har avslått vår søknad om å få kopiere fra boken. Ingen av disse forholdene var forutsett og samlet innebærer det at deler av litteraturen må byttes ut. Som følge av det, må læringsmålene undergå mindre endringer.

Læringsmål

Kunnskap:

I JUS134: Rettshistorie og komparativ rett skal studentane (1) få kunnskap om kva ein rettskultur er, og korleis den vert forma og omdanna gjennom møte med rettskulturelt gods frå andre rettskulturar. Det vil vera ein særleg fokus på dei 6 rettskulturelle strukturane *konfliktløysing, normproduksjon, rettferdsideal, juridisk metode, profesjonalisering og internasjonalisering*. Deretter skal studentane (2) få kunnskap om det historiske grunnlaget for den norske rettskulturen gjennom å studera norsk rettshistorie i eit europeisk perspektiv. Igjen vil dei 6 rettskulturelle strukturane stå i sentrum Deretter skal studentane (3) få kunnskap om den engelske, amerikanske, tyske og franske rettskulturen når det særleg gjeld særleg dei 6 rettskulturelle strukturane.

Den kunnskap om *konfliktløysing, normproduksjon, rettferdsideal, juridisk metode, profesjonalisering og internasjonalisering* skal studentane tileigna seg gjennom følgjande spesifikke tema handsama i pensumlitteraturen:

(1) Rettskultur

- Rett som kultur
- Danning av, og møtet mellom rettskulturar
- Rettskultur og resepsjon av rett, og særleg det rettskulturelle filter
- Ein rettskultur sine ulike nivå etter Kaarlo Tuori sin modell

(2) Den norske rettskulturen si historie i eit europeisk perspektiv

- Normskaping gjennom rettspraksis, og framveksten av en rikslovgjeving i Europa og Noreg i høgmellomalderen
- Rettsstudiet på europeiske universitet frå 1100-tallet, og korleis dette påverka den norske rettskulturen i høgmellomalderen, særleg når det gjeld metodetenking.
- Kva romarretten og kanonisk rett har hatt å seia for utviklinga av en felleseuropeisk rettskultur, ein *ius commune*
- Rettskjeldelærer og rettferdsideal i norsk og europeisk mellomalder
- Den rasjonalistiske naturretten i europeisk og dansknorsk rettshistorie, og det dansknorske juridiske embetsstudiet av 1736 i høve til dette
- Naturrettsbaserte rettskjeldelærer og universalisme på 1700-tallet, og sedvanebaserte nasjonale rettskjeldelærer på 1800-tallet, samt utviklinga av den særlige norske rettsrealismen

Litteratur i Rettshistorie og komparativ rett

Innførings- og hovudlitteratur skal i seg sjølv vera tilstrekkeleg til å tileigna seg tilstrekkeleg kunnskap til å oppfylla læringsmåla.

Innføringslitteratur

Knut Einar Skodvin, Jørn Øyrehagen Sunde (red): *Rendezvous of European Legal Cultures* (2010)

- "Champagne at the Funeral - An Introduction to Legal Culture" (Jørn Øyrehagen Sunde) s. 11-28 (18 sider)

Hovudlitteratur

Jørn Øyrehagen Sunde: *Speculum legale – rettsspegelen: Ein introduksjon til den norske rettskulturen si historie i eit europeisk perspektiv* (2005)

- Del 2: Den norske rettskulturen i sin fyrste fase – Framveksten av ein rettsorden
  - Kapitel 9 (s. 46 – 52) (7 sider)
  - Kapitel 15 – 28 (s. 81 – 169) (89 sider)
  - Kapitel 30 (s. 173 – 174) (2 sider)
  - Kapitel 33 – 40 (s. 197 – 244) (47 sider)
  - Kapitel 44 – 51 (s. 269 – 327) (58 sider)
  - Kapitel 54 (s. 341 – 343) (3 sider)

Michael Bogdan: *Komparativ rättskunskap* (2003)

- Del 1. Allmänna problem
  - Kapitel 5 (s. 64 – 72) (9 sider)
- Del 2. De viktigaste rättssystemen
  - Kapitel 9 – 12 (s. 91 – 172) (82 sider)

Knut Einar Skodvin, Jørn Øyrehagen Sunde (red): *Rendezvous of European Legal Cultures* (2010)

  - "The Art of being Artful" (Jørn Øyrehagen Sunde) (15 sider)
  - "A little bit of This and a little bit of That" (Eirik Holmøyvik) (17 sider)
  - "The Melting Pot or the Salad Bowl Revisited" (Nina-Louisa Arold) (15 sider)

Merknad [JØS2]: Denne litteraturen er bytta ut med denne:
Sunniva C. Bragdø-Ellenes: «French Legal Culture», artikkel i manuskript (32 sider)

Søren Koch: «German Legal Culture», artikkel i manuskript (23 sider)

Konrad Lachmayer: «Austrian Legal Culture», artikkel i manuskript (30 sider)

Mengda litterature er redusert med 7 sider. Den er no tilgjengeleg på engelsk i staden for svensk, som studentane har hatt vanskar med å lesa.

- Den deduktive metoden og det denne fekk å seia for rettspraksis frå 1700-tallet, og europeisk lovgjeving frå 1800-tallet, og så særleg framveksten av det forutbereknelege som rettferdsideal
- Det internasjonale inspirasjonsgrunnlaget for endringar av den norske rettskulturen etter mellomalderen

(3) Komparativ rett – den engelske, amerikanske, franske og tyske rettskulturen

- Karakteristika ved og skiljet mellom *common law*- og *civil law*-tradisjonane
- Den engelske rettskulturen, og særleg praksis si rolle i den
- Den amerikanske rettskulturen, og særleg det føderale si rolle i den
- Den franske rettskulturen, og særleg lovgjevinga si rolle i den
- Den tyske rettskulturen, og særleg metoden si rolle i den
- Den austerriske rettskulturen, særleg samanlikna med den norske

Merknad [JØS1]: Nytt mellom læringsmåla

- Dei utfrodringar EF-retten og Dei europeiske menneskerettane stiller den engelske, franske og tyske rettskulturane ovanfor

Dugleik:

Studentane skal gjennom JUS134: Rettshistorie og komparativ rett opparbeida seg evner til å bruka kunnskapen slik at dei kan (I) forklara og diskutera korleis ein rettskultur er sett saman av dei rettskulturelle faktorane *konfliktløysing, normproduksjon, rettferdsideal, juridisk metode, profesjonalisering og internasjonalisering.* Vidare å (II) verta i stand til å forklara og diskutera karakteren av desse rettskulturelle faktorane i den norske, engelske, amerikanske, franske og tyske rettskulturen. Og (III) å kunna forklara og diskutera både historiske og no pågåande endringar i desse rettskulturelle faktorane, og relatera desse endringane til retten sine ulike nivå.

Generell kompetanse:

Føremålet med JUS134: Rettshistorie og komparativ er å setja studentane i stand til å finna og bruka gjeldande rett i ein periode med rettsleg internasjonalisering der rettskulturell innsikt, tufta på rettshistorisk og komparativ kunnskap, har vorte ein del av juridisk metode som forståingsreiskapar når ein handsamar norsk rett produsert innanfor norske jurisdiksjonsgrenser, norsk rett produsert innan norske jurisdiksjonsgrenser men med utgangspunkt i rettskjelder produsert utanfor, og norsk rett produsert utanfor norske jurisdiksjonsgrenser.

- "The Melting Pot or the Salad Bowl Revisited (again)" (Christian Franklin) (20 sider)
- "Mixing Past and Future" (Anna Nylund) (15 sider)
- "Communication and technology as Agens of Legal Change" (Bjarne Kvam) (11 sider)

Jørn Øyrehagen Sunde: «Live and Let Die - An Essay Concerning Legal-Cultural Understanding», vert publisert i festkrift til Mark van Hoecke i mai 2014.
(15 sider)

Jørn Øyrehagen Sunde: «The Legal cultural dependency of the Norwegian legal method – and its future», artikkel under publisering i Contributions to the understanding of legal argumentation in Norway and Germany i 2013
(26 sider)

Merknad [JØS3]: Desse to artiklane vart i fjor gjort tilgjengelege i manuskript, i år er dei publisert. Dei er begge 1 side lenger i publisert utgåve enn som manuskript. Men det er altså ein marginal endring.

Den samla hovudlitteraturen er på 449 sider.

Tilleggslitteratur

Tilleggslitteraturen inneheld ikkje tilleggskunnskap som er turvande for å oppfylla læringsmåla, men er åleine eit tilbod til dei interesserte om vidare lesing.

Jørn Øyrehagen Sunde: *Speculum legale – rettsspegelen: Ein introduksjon til den norske rettskulturen si historie i eit europeisk perspektiv* (2005)

- Kapitel 6-8, 10-14, 23, 29, 31-32, 41-43, 52-53

Fragment frå fortida (2013)

- Artikkelen «Eit vell av rettslege normer – lovgjevinga til kong Magnus VI Lagabøtar som ramme for eit rettsleg mangfald (s- 106-123)

Rechtskultur1 2012

- Artikkelen «Dissenting votes in the Norwegian Supreme Court 1965-2009. A legal cultural analysis» (s. 59-73)

Fra kongsete til kulturminne (2011)

- Artikkelen «Lovgjeving i kongsgarden i Bergen ca. 1260 til 1281», av Jørn Øyrehagen Sunde (s. 46-63)

Reforms of Civil Procedure in Germany and Norway (2011)

- Artikkelen «'Die organische Zusammenhang des Rechts' – How the reception of Savigny came to influence legal reception in Norwegian law in the 19th and first part of the 20th century», av Jørn Øyrehagen Sunde

Dag Michalsen: *Rett – en internasjonal historie*

- Kapitel 3-7

Erik Anners: *Den europeiske rettens historie* (2007)

- Kapitel 1-3, 7-8, 14, 19-20

Ditlev Tamm: *Retshistorie: Danmark – Europa – globale perspektiver* (2005)

- Kapitel 1-2, 6, 9

Ole Fenger: *Lov og ret i Europas historie* (2001)

Michael Bogdan: *Komparativ rättskunskap* (2003)

- Kapitel 1-2, 6-8, 13-15

Ole Lando: Kort indføring i komparativ ret (2009)

- Kapitel 1.1-1.4

K. Zweigert & H. Kötz: *An Introduction to Comparative Law* (1998)

- Kapitel B I-VI

Kompendium JUS 134: Sammenlignende rett og rettshistorie

- Artikkelen "Skoleretninger i komparativ rett", av Helge Johan Thue

The American Journal of Comparative Law, 38. volum, nr. 1. 1990

- Artikkelen "Foundations of European Legal Culture", av Franz Wieacker

The International and Comparative Law Quarterly, 47. volum 1998

- Artikkelen "Legal Culture, Legal Paradigms and Legal Doctrine: Towards a New Model for Comparative Law", av Mark van Hoecke og Mark Warrington

International Comparative Law Quaterly, 51. volum 2002

- Artikkelen "Law as Transposition" av Esin Örücü

Jørn Øyrehagen Sunde og Knut Einar Skodvin (red.): *Rendezvous of European Legal Cultures* (2010)

- Artikkelen "Watching the Rendezvous from the Sidelines", av Halvard Haukeland Fredriksen
- Artikkelen "Defying the Odds", av Knut Einar Skodvin

- Artikkelen "Mixing and Remixing Scots", av Angelo Forte
- Artikkelen "Sámi Legal Culture", av Øyvind Ravna
- Artikkelen "From Rendezvous to Relationship", av Gjermund Mathisen